

Publicație a Filialei Oltenia Craiova a Ligii Scriitorilor din România

Don Quijote și funcțiunea realului

Ori, romanul *Don Quijote* are un înțeles mai profund și mai complex: satira cavalerului rătăcitor, înnebunit de lectura romanelor cavalecești, este numai prilejul operei, dar semnificația ei este mult mai multiplă.

Cervantes a satirizat, într-o primă ordine, genul literar al romanelor cavalecești ca expresie poetică a conștiinței existente într-o epocă feudală și apoi conștiința acestei epoci deja învechite ce dorea cu orice preț să supraviețuiască prin vârfurile feudale și catolice din Spania acelor vremuri.

Orice operă duce dealungul secolelor o luptă grea pentru existență.

Ca și *Divina Comedie*, *Don Quijote* a fost obiectul celor mai variate interpretări.

Toți marii scriitori și filozofi l-au studiat timp îndelungat și și-au expus părerea asupra lui: Merimée, Sainte-Beuve, Arthur Rimbaud, Schelling, Hugo, Schlegel, Byron, De Sanctis, Philarete Chasles, Wordsworth, Gogol, Turgheniev, Dostoievski, Heine, Hegel, Marx, etc.

Don Quijote a devenit copilul adoptiv al tuturor popoarelor.

Dacă vrem să punem ordine în varietatea considerabilă a părerilor și interpretărilor, apoi ajungem la o mulțime de interpretări de diferite nuanțe, de la cele apologetice la cele nihiliste.

S-a lăsat a se înțelege o interpretare apologetică pe ideea de contrast între figura lui Don Quijote și cea a lui Sancho Panza, în comparația trăsăturilor de caracter contradictorii a celor două naturi umane, a celor două personaje, din care primul este tipul vizătorului pasionat, iar al doilea tipul omului practic și rațional.

*Pu prilejul Sfințelor
Sărbători de Paște,
Filiala Oltenia
Craiova a Ligii
Scriitorilor din
România transmite
tuturor colegilor,
colaboratorilor
și cititorilor săi
de pe toate meridianele
terestre, un străluminat
și creștinesc
La mulți ani !*

Hristos a înviat!

Cervantes a fixat această poză a societății în care trăia, personificând-o într-un hidalgo sărac,

Don Quijote de la Mancha, iar poporul treaz și prozaic l-a personificat în țaranul Sancho Panza.

Dar ambele imagini nu pot fi reduse la o unică și simplă trăsătură sufletească, căci ele reprezintă tipuri complexe și contradictorii, contradictorii nu în sensul unui antagonism polar, rigid, ireductibil, metafizic, al celor două figuri, ci în sensul comparativ al interacțiunii dintre unul și altul care nu privește numai ceea ce separă fenomenele interioare ci și ceea ce le unește, care, prin urmare, nu urmărește numai contrastul dintre cele două tipuri, numai deosebirile de caracter, ci și trăsăturile comune, care, pe baza contradicției interne din structura morală a fiecăruia, explică în ultimă analiză aventura lor solidară și plină de riscuri.

Preveniți astfel că avem în fața noastră figuri de un realism profund, să începem cu analiza caracterului eroului principal, iscusitul Don Quijote de la Mancha.

Termenii contradicției din personalitatea lui Don Quijote, latura pozitivă și negativă a caracterului său constă în aceea că în pieptul acestuia se bat două suflete: sufletul curat și sănătos

Vintilă NICU

continuare în pag. 12

Critică literară

N.N. Negulescu despre Ionuț Caragea (Canada)

Un regal liric

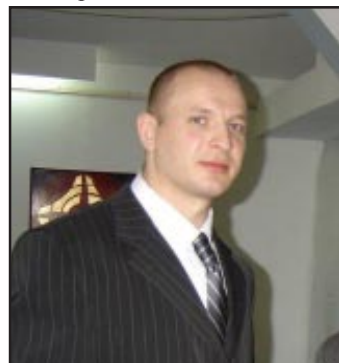
Departate de speculativ, poetul Ionuț Caragea aspiră la revelarea fenomenelor autentice. Este o primă și esențială caracteristică a modalităților sale de ființare în edificiul liric pe care îl creează și îl recrează. Desigur, opțiunile disciplinei de credință îl situează în sfera ampleror meditații. Și, prin formule și tehnici expresive, purtătorul de limbaj modelizează nucleele cuvintelor - aparent uzuale ale lumii fizice, impregnându-le prin filtrul culturii cu străfulgerări artistice. Dar, "magia poetică e severă" - rostea în cuprinsul cărții *Structura liricii moderne*, Hugo Friedrich. E "îmbinarea fanteziei și a puterii de cugetare" - mărturisea Novalis. La rândul său, Victor Hugo consemna în *Les Contemplations*: "cuvântul e o ființă vie, e mai puternic decât cel care îl mânuiește; apărut din întuneric, creează sensul pe care el îl vrea; însuși cuvântul este ceea ce așteaptă din afară cugetul, văzul, simțirea - și e chiar mai mult -: e culoare, noapte, bucurie, vis, amărăciune, ocean, infinit; e logosul lui Dumnezeu".

Astfel spus, se înțelege că poezia "arată calea" pe care o urmează poetul. Însă totul ține de misterul destinului.

În trecere prin literatură, Ionuț Caragea se înscrie pe o anumită orbită, care poate fi determinată cu ajutorul unor coordonate trasate de metode critice viabile. Așadar, să-i urmărim evoluția și fuziunea etapelor în dinamica lor specifică. Despre distinctivul modernism tipic, construit pe certitudini, ne convinge poetul prin perenitatea operei: *Delirium Tremens*, poezii, 208 pag., Colecția Debut, Editura Stef, Iași, iulie 2006; *M-am născut pe Google*, poezii, 144 pag., Colecția Universal, Editura Stef, Iași, martie 2007; *Donator Universal*, poezii, 120 pag., Colecția Univer-

sal, Editura Stef, Iași, iunie 2007; *Omul din cutia neagră*, poezii, 106 pag., Editura Fides, Iași, decembrie 2007. Deci, în tipul de analiză practicată aici, se cuvine o abordare cronologică.

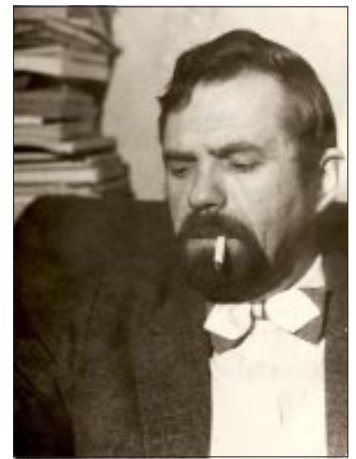
Materia volumului de debut *Delirium Tremens* este pigmentată de amintiri polarizate eufonic prin accentele mirajului erotic, în registru confesional. Modulațiile sunt tensionate, încărcătura afectivă se mai sprijină și pe un imaginar ideatic, dubla văpaie a suferinței metafizice pune la grea încercare ecoul ontologicului liric. Spre exemplificare, prezint un interesant travaliu artistic descifrat în poemul "Stele Verzi". La

Ionuț Caragea
Vicepresedinte al Asociației
Scriitorilor Români din
Quebec - Canada

prima vedere, osmoza forțelor stilistice dă impresia unei temperaturi melancolice în notă personală. Desigur, mișcările limbajului, reflexele imaginilor uneori ireale, înfățișează aparent subiectul inițial al "evenimentului". La noi, ajunge chiar o vibrație de contemplare. Dar elementele puternice ale sensibilității, evoluează și în alte zone decât cele exterioare, sustrase locurilor și timpurilor comune. În prim plan, poetul se descoperă surprins de "invazia amintirilor": "nu credeam că amintirile își vor înfige în trupul meu/ colți de fildeș/ nici că privirile fotografiilor vor iscodi

de câte ori/ inima va bate într-o secundă". Este, deci, percepția fenomenologiei conștiente: adică impulsul inițial amorsat din real. Desigur, într-un asemenea caz, se naște întrebarea: percepția a atins substanța gândului, stimulând fantezia, ori energia-gând a cuprins lumina arhetipului fanteziei? Pentru că, într-un spațiu imaginativ - dar cu eul receptiv, adânc ancorat în natura vieții, poetul își declară voit solitudinea: "singur cuc în mijlocul nopții", deși este - după cum vom remarca din chiar geneza poemului, părtaș și la pluralitatea "concretului". Și, pluralitatea creativă prin transfigurări devine prolifică în unitate: "mioarele-mi țin de urât/ vorbind pe limba unei pendule ce moțâie în stână/ fusul învârte orele de lână" (admirabile metafore de referință date frăgezimii iluziei timp-netimp în spirit metafizic!). "firul urzește și îmbracă Luna-n haine noi/ marea geloasă întinde palmele cerșind / valorile strigă cu spume la gură:/ noi vrem Pământul ce ne-a-nșelat / cu tine-n asfințit!". Ei bine, din această ipostază, poetul vede firul timpului nevăzut, îmbrăcând Luna (astru responsabil de flu-

(marea geloasă), revendicând purificarea materiei grosiere, predominantă în lumea formei ("noi vrem Pământul ce ne-a-nșelat"). Unde nu trebuie neglijat simbolul ezoteric al botozului...

Este ilustrativ: "nu credeam că lacrimile se-adună într-o groapă/ adâncită de suspine/ nici că toate speranțele sunt cu capul în nori/ visând încă la nemurire/ văd Stele verzi". În finalul poemului, poetul părăsește relativismul trăirii "organice", angajându-se în transcendent prin "speranțele" care "ating" dimensiunea etherată a norilor ("visând încă la nemurire"). Consecvent, el își numește cu devoțiune poemele - *Eu la pătrat*, *Colț de Rai*, *Dragoste de heruvim*, *La început a fost punctul*, *Renaștere*, *Trag cu ochiul la capitolul Nemurire*, *Tu din Eu*, *Șamanul timpului*, *Urme*, *Să ne ținem de mână și să privim răsăritul*, *Orfelinat celest*, *Invocarea celuilalt Eu*, *Umbra vieții*, *Agnus Dei*, *Babylon*, *Și semeni printre semeni*, *O nouă viață*, șamd., gradând discursul poetic rafinat, fosforescent, până la sublimare. Totuși semnele devin eruptive când se situează pe sine și își situează și opera în momente crepusculare; atunci imaginile și excitațiile diferă: "nu mai trebuie să spun nimic totul vine de la sine/ aș putea să scriu și cu ochii închiși/ și tot vor răsări perle din degetele mele întrepătrunse-n tine"; "mi-a spus cineva că nu voi ajunge niciodată poet/ țin minte/ avea dreptate sunt doar micul tău geniu și cel mai bun amant/ nu ne știe nimeni doar noi

xuri și influxuri, de naștere și moarte). „Aude” strigătul ondulației elementului primordial apa

continuare în pag. 6

continuare din pag. 5

N.N. Negulescu despre Ionuț Caragea (Canada)

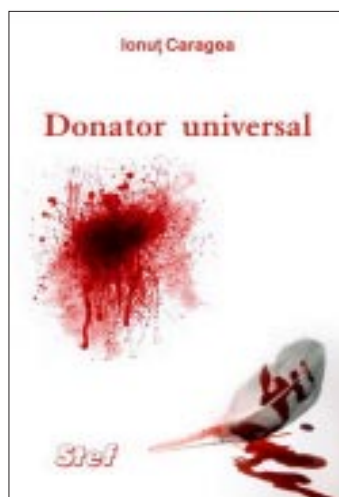
unul pe altul nu ne mai interesează ceilalți/ suntem doi îngeri răstigniți de trandafirii inimilor în mica noastră chilie de sfinți (tanti, tanti)". Iar în alt loc: "/ viața este zero, la puterea doi/ și rămâne ze-

ro, nuli suntem și noi/ viața este unul, împărțit la doi/ rămâne jumătate, restul la gunoi/ viața suntem toți, radicali din unul/ și rămâne rău și în mijloc bunul/ viața este sfera, cercul și pătratul/ scotocind prin toate, aflăm rezultatul/ viața e triunghiul, dreptele cateete/ și rămâne unghiul fără epitete/ viața e obtuză, până-n infinit/ și rămâne punctul, singur și uimit/ viața-i printre puncte, o mulțime vidă/ și rămâne moartea, singură, rigidă/ viața este zero, zero absolut/ la puterea doi, un necunoscut/ viața-i geometrie - simplă cum sunt Eu/ însă $Eu^2 = Dumnezeu$ " (*Eu la pătrat*), unde structurarea paradigmei, convențiile rimei, numărul de silabe din vers, nu împiedică originalitatea să se manifeste în mod distinct.

Nu cumva, preocuparea voinei expresive față de voința formală ia aspectul unei oficeri dezolante, pentru ca în finalitatea poemului să-și proclame superioritatea prin transcendență? Pe calea înobilării, tema creației sale poetice este în legătură natural-spirituală cu universul, culminând prin bogăția conținutului (*Și semeni printre semeni*): "/și iată-l cum pășește/ E mai bătrân cu-o treaptă/ A fi este - lumește - / O pildă înțeleaptă/ Și iată-l cum se-nalță/ La cer fără să-l doară/ E

plin de cutezanță/ Ca și întâia oară/ Și iată-l cum grăiește/ Prin cărțile creștine/ De mori este lumește/ Și voi veți fi ca mine/ Și iată-l cum coboară/ În tot se regăsește/ E croncănit de cioară/ Și aripă de pește/ Și căi necunoscute/ Culegi ceea ce semeni/ Și vrute și nevrute/ Și semeni printre semeni/ Și iată-l cum și-ascute/ Privirea pe-ndelete/ și suflete pierdute/ Te hăituesc în cete/ Și iată-l cum domnește/ În viață și în moarte/ Lumește nelumește/ Aproape și departe/ Și iată-l cum pășește/ Poet printre poeți/ Lumescul nelumescul/ Mă vreți și nu m-aveți...". După cum se ob-

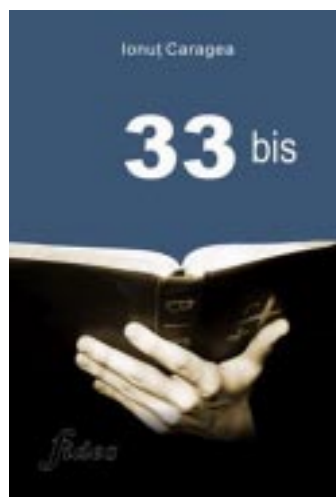
servă, forța de iradiere are darul de a înfrunta tradiția lirică.

Volumul *Delirium Tremens* anticipează surprinzător de exact continuitatea operei poetului în care esențialul rezultă din întreg.

Principalele virtuți ale scriiturii din "M-am născut pe Google" se descoperă abia după trecerea prin poemul invocator "Lăsați-mă să-mi termin poezia" (pag. 60): "/poezie deschide-te și lasă-mă să intru/ în tărâmul tău de vis/ sufletul meu este cheia cuvintelor/ suferința mea este calea /"; "ea este casa în care mă voi odihni/ mormântul la care-mi vor plânge copiii/ rugăciunea către bunul Dumnezeu/ ea îmi este fericirea/ și exilul /". Ținând seamă de claritatea semnificației simbolice, sesizăm înnoirea eforturilor spirituale în spre speranța apropierei de perfecțiune (năzuință etern umană). Rezolut sens dat vieții cu valențe înălțătoare din "microcosmos" în

"macrocosmos".

Idealitatea demeresului se prefigurează din conștientizarea (și "acceptarea") ciclurilor de renașteri: "/născut pentru a fi liber/ căutător de comori printre tainele acestei vieți/ născut pentru a fi om/ îndrăgostit de himerele acestei lumi/ născut pentru a fi... /"; "/născut să respir sufletele celorlalți/" (*Născut pentru a fi liber*). "/născut să fiu om/" - subtil enunț, menit să (re)confirme consacrarea omului (ca divină emanație din monada universului, potrivit Teoriei Creaționismului), dincolo de rigida interpretare din Teoria Transformismului, susținătoare (doar) a percepției somatice. Cromatica metaforică "/născut să respir sufletele celorlalți/" este un veritabil element de coeziune, de comuniune, dar și de amplitudine, capabilă să depășească banalul și nocivitatea. Pe ritualicul "tra-seu", capacitatea de reprezentare poetică "dizolvă" declinul timpului lăsând senzația unei clarviziuni înfiorate: "/m-am agitat în jurul acelei picături o veșnicie/";

"/Ar trebui să iubești picătura pentru că-ți limpezește sângele și-ți domolește focul în rărunchi/" (*Picătura*). Sau: "/cerul poleit/ prometeice gânduri/" (*Unde ești?*); "/am bătut din poartă în poartă/ strângând de pe ici de pe colo puțină iubire/ o țin la pieptul meu am crucea cheie/" (*Am bătut la poartă*); "/la mal pământul jăratec/ aerul plin de fum și pucioasă/ botezul focului/" (*Rugăciunea unui fachir*); "/mă gândeam unde o fi inima mea/

printre atâtea alte o mie/" (*Iubiri off-line*).

Când sufletul poetizează, poezia este sugerată (evocator) printr-o "regăsire" cu geniul eminescian: "/ne odihneam regăsiți sub teiul bătrân/ din flori îți împleteam o cunună,/ flori muritoare - nemuritoare rămân/ sus pe cer - și Luceafăr și Lună/" (*Lui Eminescu*). Tot metaforizând, necunoscutul este redus la cunoscut: "/m-ați căutat peste tot și eram pretutindeni în adâncul ființei/ în esența lemnului crucii/" (*Sentiment accesibil*).

Efervescent, "M-am născut pe Google", oferă o posibilă transformare poetică a lumii, căreia nu-i lipsește un istorism arhitecturizat.

"Vinerea Mare" deschide fereastra spațiului extins, ocupat de "Donator Universal". De această dată, din interior, poetul reformat în vogă expresionistă, aspiră la Creator printr-o pulsație a crucii cardinale: "/Din miez de nuc/ Crucea mi-o duc/ spre Creator/ Pe cruce mor/" . Cea de a doua poemă "Crist îmbătrânit" s-a născut dintr-un paradox. Fiind atras de gravitația terestră, poetul trăiește experiențele existențiale cu fidelitate, în circumstanțele povarei timpului însumat, vinovat de perisabilitatea conținutului material (de fond și formă). Perisabilitate care, îi pendulează cre-

zul sapiential între derizoriu și transcendent. Altfel, cum de se implică ca actant al ideii de "im-

continuare în pag. 7

N.N. Negulescu despre Ionuț Caragea (Canada)

bătrânire Cristică”? Apoi, tot el, poetul, dă o altă configurație structurii textuale, pentru ca în încheierea parabolică să pulverizeze inițiativ paradoxul: “/te întrebă de ce te atrage bărbatul acela/ cu părul albit și mâinile aspre/ de unde are toate acele semne pe trup/ vrei să-i fii camarad de arme și scut/ pe drumul gropit spre necunoscut”; “/tu știi femeie/ cu vârsta se-așază gloria pe față/ însă cununa de spini este numai a lui”. Mai departe în “Agnus Dei”, poetul se recunoaște ispitit, atins chiar de o păcătoșenie, acuză singurătatea devoratoare, vede în “sclavie” o “chintesență” a “puterii distructive”, primește robia impietății: “/ până și Dumnezeu s-a născut bătrân” (...), dar vrea “/să mor liniștit pe limba mieilor”. Spontana dorință a procesiunii sacrificiale, vine tot din simbolistica “Vechiului Testament” (ca jertfire întru Providență), culminând prin mântuitorul simbol Cistic (*Mielul=Iisus Cristos nazarineanul*).

Personal, îmi rezerv dreptul să cred că, la “facerea” cărții “Donator Universal”, Ionuț Caragea a fost marcat de o devastatoare seismă interioară. Însă salvarea, ieșirea din dramatic, s-a produs grație spiritului său, însetat de divinitate. Exemplele pot continua din ciocnirea straturilor eterogene: “/oare este o crimă în

fața lui Dumnezeu/ să ucizi pentru o poezie/ numai pentru ca acea poezie/ să aibă parte de viață?”. În “Ultimul zbor” se resimte trauma “părăsirii”: “/voi lăsa lacrimile

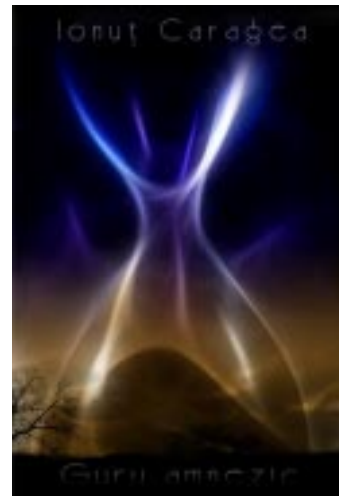
să curgă/ și nu va fi un secret/ doar un plâns secret/ ca înfrigurarea unei păsări bolnave/ părăsitate de stol/ privind la ultima frunză/ ca la o ultimă fărâmă de cuib”. “Mereu, mereu”, dezvoltă neîncredere și îndoieli, apte de a intra în textul poetic: “/o lume își tănuie gloriei/ o lume dezvoltă zorii/ un pas îl urmează pe altul/ iar urma rămâne ofrandă/ pământului frate de cruce/ și gândul departe te duce/ o lume privește spre culme/ se-nalță spre veșnicul haos”. Nivelul referențial din actul său liric se prelungește până la luarea în stăpânire a versantului “umbră-credință”: “/Colind cât e lumea de mare, pământul/ iubirile mele trecute ca gândul/ și umbra își pune în mine credința,/ s-o port spre-ntuneric veșnic - sentința”. Echilibrul meta-poetic din “Donator Universal”

se caută în “Durere-moarte-viu”: “/Mă-ndrept ca un proscris, spre țărături anateme./ Poeme și iubiri, iubire în poeme”; “/Geea își scoate sânul, sunt oare al său fiu?/ Înlacrimiez pământul, durere-moarte-viu”.

Cu o intensitate neașteptată, “Omul din cutia neagră” iese din propria ființă lăuntrică a poetului, venit să întâmpine lumea în totalitatea ei. Poetul folosește un furnal misterios în care topește aluviuni, dând la iveală fluidul incandescent, decantat, distilat. Comburentul este suferința. Turnarea (și patinarea) în formele sintezelor poetice se prelucrează

după o alchimie proprie. Astfel, devenite prototipuri cu armonii de rezonanță, ele capătă valori într-o ierarhie a semnificării: “/o zi în care timpul/ nu are timp să-și numere pașii/ în care păsările își ascund veșnicia sub aripi/ și cenușa și se așază/ la rădăcinile unui foc fără fum”; “/o zi în care te-ntrebă/ și dacă păcatul nu e păcat/ și dacă alegi și calea cea mai ușoară/ și dacă te legi cu lanțuri

de falsul destin/ și scrii poemul suferinței fără margini”; “/o zi în care statul pe loc/ sub un copac imaginar/ îți poate aduce universul în palmă” (poemul suferinței).

Intuitivul dă prezențele introspecțiilor de instanță mistică: “/poate că raiul nu este/ decât o mulțime de inimi concentrice/ poate că sângele curge/ doar pe un jgheab de duzină/ poate că celui de sus nu-i place/ omul habotnic/ ci omul care învață să zboare/ chiar dacă zborul ține de pântecul mamei/ și până la bătrânețea prăpastiei” (*inimi concentrice*). Deloc episodic - dar cu laturi diametral antagonice, sălășluiește în simțurile poetice “întunericul”, întruchipându-și duplicitatea: “/întunericul/ nu este decât un paradis/ cu luminile stinse/ în care oamenii-și strigă pe nedrept/ izgonirea/ ce poate fi mai frumos/ ca paradisul cu luminile stinse/ acolo unde se altoiesc păcatele lui Adam/ cu păcatele Evei/ acolo unde încolțesc semințele veșniciei/ bun, și cu lumina ce facem?/ închidem ochii și visăm la paradisul/ cu luminile

stinse” (*trăiesc în paradisul cu luminile stinse*).

În poemele lui Ionuț Caragea,

până și tăcerea jubilează “dată cu vocea la maxim”...: “/cum vrei să te țină minte lumea/ ca pe un om vesel/ ca pe un om trist plângând adesea/ ca pe un poet spânzurat de cuvinte înalte/ cu ochii pierduți printre stele/ îmbibate-n alcool/ privește lumânările se aprind/ în cimitire se proiectează filmele mute/ și cine să aplaude și cine să aplaude/ și cine să deranjeze această tăcere sublimă/ și cine va ecraniza învierea/ a câta înviere doamne/ de la care prietenii noștri lipsesc/ a câta tăcere dată cu vocea la maxim/ a câta trecere în revistă” (*tăcere dată cu vocea la maxim*).

Prin imboldul său creator, tânărul poet Ionuț Caragea - al cărui suflet are limpezimea și memoria ancestrală a cristalului -, ne-a dăruit un regal liric în patru volume, demn de o înaltă prețuire. Dar, pentru o definiție mai exactă a *Quadrivium - Trivium-ului* dar și a *Quantei vestitorului* înzestrat Ionuț Caragea, citez un fragment de text celebru în care acesta se regăsește: “Izvorul a tot ce e viață omenească zăcea pentru Goethe în sufletul individual, în “monada” ce se dezvoltă dinăuntru în afară și trăiește în cursul acestei dezvoltări avântate într-o legătură natural-spirituală cu universalul” (Fritz Martini, *Geschichte der deutschen Literatur*, Ed. I-a 1949).